

Volitev izvrševalnega odbora.

Gaspari: V imenu kandidacijskega odbora predlagam naslednji izvrševalni odbor. **Ozi:** Cobil Melhior, Kristan Etbin, Lehpaer Stefan, Mlinar Ivan, Petrič Josip, dr. Tomšič Josip, Zore Viktor. **Širši:** Kranjsko, za Gorenjsko: Schlesinger, Notranjsko: Stravs Ivan, Dolenjsko: dr. Jelenec, Štajersko: Bizjak Ivan, Sitter Ignacij, Koroško: Woschank Ivan. **Trst:** Regent Ivan, Petejan Josip. **Goriško:** dr. Tuma Henrik, Stolič Alojzij. **Istra:** Hramina Viljem.

Stolič: Predlagam, da se poveča število članov v Goriškega za enega člana iz Nabrežine; predlagam soderuga Pertota Lamberta.

E. Kristan: Strinjam se s predlogom pod pogojem, da se ne zahteva še kako povišanje. Komisija sprejme predlog.

Predlog kandidacijske komisije se sprejme soglasno.

Raznoterosti.

Glasovalo se je o predlogih, ki jih je bila sprejela komisija za redakcio predlogov. V imenu komisije je poročal soderug **E. Kristan**. Sprejete predloge priobčimo.

Regent: Predlagam, naj bo prihodnji strankin zbor v Trstu.

E. Kristan: Ta predlog naj se odda izvrševalnemu odboru v uvaževanje, ki se bo gotovo po možnosti oziral na željo tržaških sodrugov.

Sprejme se Kristanov predlog.

Bahun želi, da se uvažuje institucija razsodišča in se v potrebi uporablja.

Vzame se na znanje.
E. Kristan: Prihodnje leto bo na Dunaju mednarodni socialistični kongres, torej prav blizu nas. Naša stranka mora porabiti to ugodno priliko, da pokaže pred internacionalno svoj razvoj in ima korist od kongresa. Zategadelj se mora jugoslovanska socialna demokratična stranka temeljito pripraviti za častno udeležbo.

Milost: Omenjam izlet tržaških sodrugov, ki gredo na dunajski kongres s posebnim vlakom. Priporočati je sodrugom, da se udeležijo kongresa po možnosti v velikem številu.

Zaključitev zbora.

Ker se ne oglašijo nihče več za besedo, zaključuje zbor predsednik **Milost**:

Z navdušenjem in vztrajnostjo smo delali, toda kar smo sklenili, naj postane meso in kri, da bo v časten napredek jugoslovanskega proletariata. Sklepi naj gredo kot žive besede od delavca do delavca ter preobrazijo slehnega v navdušenega in zavednega socialnega demokrata. Če smo bili konstatirali lep napredek glejmo, da konstatiramo prihodnjic še lepšega. Združeni z internacionalno pojdmno na neumorno delo in s to željo zaključujem osmi strankomrat. Če smo bili konstatirali lep napredek, cija! (Burni živio klici in navdušeno ploskanje.)

Ogrska volilna reforma.

Opozicijske stranke ogrskega državnega zbora so se dogovorile o volilni reformi, ki jo hočejo predlagati nasproti Lukasevemu načrtu. Temu delu se pozna vpliv Košutove stranke, ki ni v svojem blaznem šovinizmu nič manj reakcionarna od vladne. Če je Justh takrat, ko je prisegel ogrskim delavcem, da se bojuje za splošno in enako volilno pravico, verjel sam sebi, mora imeti sedaj prav velikega moralnega mačka, če primerja načrt svoje stranke in njenih zaveznikov s tem, kar je baje sam hotel. Zakaj reforma združene opozicije se razlikuje od splošne in enake volilne pravice kakor svinec od srebra.

»Magyar Hirlap« javlja o tem načrtu, o katerem se zdaj opozicija pogaja z vlado, sledeče:

Dokler ne bodo zakoni o ljudskem šolstvu izvedeni v polnem obsegu in dokler niso šole ustanovljene v zadostnem številu, imajo glede na volilno opravičenost veljati sledeče določbe:

1. Volilno pravico ima vsak ogrski državljan, ki uživa državljanstvo vsaj deset let, ki zna čitati in pisati, ki je štirindvajset let star in ki lahko dokaže, da prebiva leto dni v kraju, kjer ima voliti.

2. Tisti, ki so vpisani v sedanjem volilnem imeniku, imajo volilno pravico, dokler imajo tiste lastnosti, vsled katerih so bili doslej volilci.

3. Volilno pravico imajo tisti, ki imajo stanovanje obstoječe najmanj iz sobe in kuhinje na petnajstdnevno odpoved po krajnem statutu.

4. Od dokaza, da znajo čitati in pisati, so oproščeni tisti, ki so v teku dveh let dvanajst mesecev člani delavske bolniške blagajne, nadalje oni, ki imajo izpričevalo za šest šolskih razredov; tudi trgovci in obrtniki, ki imajo obrtni list so oproščeni dolžnosti, da dokažejo znanje čitanja in pisanja.

5. Volilno pravico izgubi vsak, kdor se pregreši s hujškanjem zoper ogrsko narodno državo. Pri prvi obsodbi se izreče izguba aktivne in pasivne volilne pravice na deset let, v slučaju ponovitve pa do smrti.

6. Voli se po občinah; kandidature se morajo naznaniti najmanj osem dni pred volitvijo.

7. Povračilo stroškov za volitve, stroškov za zastave, dopravo volilcev na volišče in pogostitev volilcev se odpravi.

8. Glasovanje je tajno; izjemoma je v onih okrajih, v katerih znaša število analifabetov sedemdeset odstotkov vseh volilcev. V občinah, ki štejejo več kakor 15.000 prebivalcev, je glasovanje tajno.

9. Prestopki proti čistosti volitev in sestavi volilskih imenikov se kaznujejo z zaporom. Ta kazen se ne more izpremeniti v denarno globo. Za sodbje o volitvah je pristojno posebno volilno sodišče. O vsaki volitvi sestavi uradni zapisnik kakšen član sodniškega stanu.

10. Reformni predlogi je dodati predlogo o razdelitvi volilnih okrajev. Glede na volitve

županijskih municipijev ostane dosedanj za kon v veljavi.

Če prekorači število volilcev po tem načrtu 2.4 miliona, je vlada opravičena premakniti starost za volilno pravico od štirindvajsetega leta na petindvajseto.

To je torej načrt, ki lahko služi za izpričevalo politične resnosti in zrelosti madjarske opozicije, za izpričevalo tretjega reda. Lukaseva reforma je bila še hujša karikatura, to je res. Ali tudi to, kar je izdelala Justh-Košutova zveza, je huda pokveka. Zlasti pa obsega tudi prav veliko neprostovoljne komike, in njeni stvarniki se nevedoma rogajo temu, kar jim je baje najsvetejše. Boter tega načrta je madjarski šovinizem. Najjasnejše se to izraža v točki, ki govori o izgubi volilne pravice. »Hujškanje proti madjarski narodni državi« je tisti greh, ki razburja Košutovce tako, da odrekajo takemu grešniku volilno pravico najmanj za deset let, eventualno celo do smrti.

To »hujškanje« je res zloglasna reč, a na slabem glasu so zaradi njega zlasti madjarska sodišča, madjarski državni pravdniki, madjarska policija in ves madjarski šovinizem. Kdor namreč je konstatira, da se godi na Ogrskem madjarskim narodom veliko krivice, kdor zahteva nekoliko enakopravnosti za Slovake, Srbe ali Rumune, je hujškač. Madjarska država je tem ljudem »najsvetejši ideal«, dasi je skoraj polovica prebivalstva po urad, štetju nemadjarska. Ta svoj ideal, ki ga hočejo z nepoštenostjo v volilni reformi zavarovati, pa blamirajo v isti reformi na naravne neumen način. V tej madjarski državi mora človek dokazati, da je dovršil šest razredov, tedaj mu šele verjamejo, da zna čitati in pisati. Tako visoko cenijo svoje šole!

In kaj naj bi človek dejal temu »radikalizmu«, ki se boji, da bi bilo preveč volilcev, pa daje vladi pooblastilo, da sme vsem štirindvajsetletnim državljanom vzeti volilno pravico? Kakšna beraška demokratičnost je to, ki stika po analifabetizmu, po slabih stanovanjskih prilikah, le da bi mogla omejiti volilno pravico?

Če se ne bi moglo ogrsko delavstvo zanašati na moč svoje organizacije, se ne bi smelo zanašati prav na nikogar; in kadar doseže splošno in enako volilno pravico, jo doseže le z lastno silo, nikakor drugače ne.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in tane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:	
celoletna	K 21 60
polletna	» 10 80
četrtna	» 5 40
mesečna	» 1 80

Za Nemčijo:	
celoletna	K 26 40
polletna	» 13 20
četrtna	» 6 60
mesečna	» 2 20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: **Upravištvo »Zarje«** v Ljubljani.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Privatni nastavlenci** — predmet slabega manevra. Iz krogov zasebnih nastavlencev smo prejeli: Penzijsko zavarovalni odbor organizacij za privatne nastavnice v Avstriji je dolgi naslov vodstva, ki ima v rokah gibanje privatnih nastavlencev in ki je naenkrat krepko dokazalo, da svoji nalogi ni kos. Ta odbor z dolgim naslovom je sedaj v hudih škripcih: penzijski zakon, ki ga je z vsjo zgovornostjo priporočal ni za nič in naši penzijski zavodi niso pravzaprav nič drugega kot hranilnice, ki slabo obrestujejo in ki požro leto za letom ogromne režijske stroške. Nato pride še vlada in hoče z nizko starostno mezdo ugrabiti lepemu številu zasebnih nastavlencev bolniško zavarovanje. Omenjeni odbor opazuje vse to kakor starec, ki si ne zna pomagati, vsled česar raste proti vodstvu vedno hujša nezadovoljnost. Socialni demokratje, ki so prvi označili penzijski zakon za nesprejemljiv, se trudijo na vse načine, da razbijejo vladno nakano in da ohranijo nastavlencem bolniško preskrbo. Vsled tega so močno narasle simpatije zasebnih nastavlencev do socialne demokracije, ki se je izkazala kot edina resna in odločna zaščitnica zasebnih nastavlencev, in jih je mnogo pokazalo nesposobnemu vodstvu prav neprijazno svoj hrbet. Namesto v boj za izboljšanje nastavlencev je vodstvo započelo gonjo proti socialnim demokratom, ki so zagrešili le to, da se vlečejo in pehajo za privatne nastavnice. To vodstvo je izdalo tudi v slabi slovenščini sestavljen lektak, v katerem kar mrgoli ostudnega obrekovanja zoper socialno demokracijo in ki razen psovka na socialne demokrate ne obsega nič drugega kot neopravičeno hvalisanje penzijskega zakona in kup laži o socialno demokratičnem delu. Neresničnih trditve, ki jih postavlja pamflet, se ne izplača zavračati — če se vam zdi umestno. Vam v prigrabu pošiljam en izvod. Kar hočem pibiti je to, da so se pod to tiskano nesramnost podpisala tudi sledeča ljubljanska društva: Društvo slov. trgovskih sotrudnikov za Kranjsko, društvo notarskih in odvetniških uslužbencev, trg. društvo »Merkur«, društvo slov. potnikov. Na občnih zborih navedenih organizacij bo treba vprašati po pojasnili, zakaj so se dali omenjeni odbori tako nepremišljeno zlorabiti za ostudno in neutemeljeno gonjo proti socialnim demokratom in proti lastnim koristim?

— **Iz Sp. Šiške.** Za »Mestec« (Wörishofen) so darovali: Božič 50 vin., Beberšak 50 v., Jesih 40 v., Ušan, Grosser in Jurjec po 20 v. Hvala darovalcem.

— **V Sp. Šiško!** V pondeljek je občni zbor »Vzajemnosti« pri Sturnu v Sp. Šiški. Začetek ob 8. zvečer. Vsi soderugi so vabljeni k obilni udeležbi. — V torek je občni zbor železničarske podružnice Sp. Šiške pri Anžoku. Začetek ob 8. zvečer. Vsi železničarji so povabljeni, da se zbora udeležijo.

— **Rekurz proti občinskim volitvam v Sp. Šiški.** ki so ga vložili Nemci in klerikalci, je delzna vlada zavrnila, vsled česar se vkratkem izvrši izvolitev župana.

— **Izredni občni zbor Zveze delavskih društev za Kranjsko itd.** v Ljubljani bo v nedeljo dne 14. julija dopoldne pri Petriču (salon), Resljeva cesta. Dnevni red: Situacijsko poročilo, dopolnilna volitev v zvezni odbor in slučajnosti.

Zoré V.

I. Mlinar.

— **Sporod ljubljanskih poročnih obravnav.** Dne 3. junija: France Seškar, kajzar iz Tomišlja, uboj; Ivana Stale, dekla iz Selc, zažig; — Dne 4. junija: Ivan Schreiber, tovarniški uradnik v Gradcu, goljufija; Marija Fissneider, delavka iz Klausna na Tirolskem, tatvina. — Dne 5. junija: Rudolf Kaiser, delavec iz Veldna in Janez Theuerman iz Pöllinga, delavec, rop; Jožef Slapnik, hlapec v Pečah, težka telesna poškodba ter Rudolf Näherfart, tukajšnji prisiljenec, rop. — Dne 7. junija: Pavel Weber, vrtnar iz St. Kristofa, Marijana Krt, oba zaradi tatvine. — Dne 8. junija: Jožef Usnik, posestnik v Zelimljah, zloraba uradne oblasti in Iv. Ranzinger, topniški mojster iz Toplice, uboj.

— **Dedič se iščejo.** Dne 9. grudnia 1903, odnosno 25. prosinca 1904, sta v bolnišnici v Landeshutu umrla dva delavca, baje Hrvata: Aleksander Pogoda in Jožef Smolčić (Smolčić ali Smolčić), ne da bi bila napravila kako oporoko, ali da bi bilo mogoče poizvedeti njune rojstne in rodbinske podatke ter zapustila žepno uro z verižico in 88 mark 31 fenigov denarja, kar se sedaj nahaja pri c. in kr. konzulatu v Bratislavi. Zakoniti dediči naj se čimprej prijavijo pri pristojnem okrajn. glavarstvu ali pa pri mestnem magistratu ljubljanskem.

— **Društvo inženirjev v Ljubljani.** Danes zvečer ob 8. v gostilni »Pri roži« sestanek z zanimivim predavanjem.

— **Samomor.** Dne 29. t. m. popoldne je posvaril čevljarji pomočnik pri mostru Žagarju v Lesah 16letnega vajenca Janeza Kocjančiča. Čez dve uri je od žalosti, ker je bil posvarjen, zapustil vajenec hišo in se ni več vrnil. Drugo jutro so ga pa dobili šolarji obešenega na neki lipi blizu železniške proge pri Lesah. Mrliča so prepeljali v mrtvašnico.

— **Požig na Uršnih selih pred novomeško poroto.** Juri Kavčič, 31letni, samski delavec iz Železnikov na Gorenjskem, je delal pri gradnji železnice v Semicu. Dne 19. maja se je napotil proti Uršnim selom, kjer je srečal nekega popotnika in z njim stopil v vinotoč. Ker je pa prišel na Uršna sela že nekoliko vinjen, je postal nadležen in začel razbijati steklenice, vsled česar ga je posestnik Jože Klobučar spravil iz sobe in zaklenil duri za njim. Zunan pa je začel Kavčič razsajati in groziti, da bo hišo zažgal. Vsled teh groženj in strahu pred ognjem je stekel Klobučar po orožnike, da razgrajča vklemejo in spravijo iz vasi. Kavčič pa je med tem stal na cesti in vpil »Krucifiks, kakor je Bog v nebesih, ta hiša bo nočjo gorela!« Nato je v naglici vtaknil gorečo vžgalico v slamnato streho, zbežal iz vasi in legel v pšenico, kjer so ga orožniki prišli in še tisto noč pripeljali na okrožno sodišče v Novo mesto. Ker je bila prejšnje dni suša in ni v vasi zadostne množine vode, se je razširil ogenj na sosedna poslopja in vpepel tretjino vasi. Zgorela je Vincencu Klobučarju kovačnica, skedenj, mnogo oglja in orodja, v skupni vrednosti 1226 K, njegovemu bratu Janezu Klobučarju hiša, hlev, klet, skedenj, dva voza, dve sani, mnogo mrve in drugih stvari, v vrednosti 6278 K, Antonu Petrina hiša, pod in kozolec, v vrednosti 3700 K delavcu Janezu Stergarju razne stvari in denar v kovčegu in mu napravilo 157 K škode. Pogorelci so bili zavarovani komaj za 3000 K, dočim znaša škoda čez 12.000 K. Obtoženec ne taji dejanja, ampak prizna vse odkritosrčno. Porotniki so potrdili vprašanje o krivdi, sodni dvor ga je obsodil na 15 let težke ječe.

— **Uboj na Slepški pri Mokronogu.** Pred novomeško poroto se je zagovarjal 42letni zidarski mojster Valentin Mole zaradi uboja, izvršenega nad Italijanom, 30letnim Valentinom Lendaro, zidarskim pomočnikom. Valentin Mole je izplačeval zidarje in druge delavce, ki so gradili hišo lani pogorelemu Antonu Strupeku na Slepški pri Mokronogu. Na praznik, dne 16. maja, so delavci počivali. Drugi dan 17. maja, tudi niso mogli delati, ker je celi dan deževalo. Nekaj delavcev se je razšlo. Valentin Mole, pokojni Lendaro, Anton Strupek in Fran Simončič so pa vedrili poleg kašče, kjer je točil Mole delavcem žganje. Mole in Lendaro sta bila v pogovoru in Lendaro je med drugim dejal in se šalal z Moletom: »Mojster, jaz ne pojdem danes več na delo, če se tudi zvedri.« Pri tem je prijel Moleta v šali za suknjo. Mole pa pravi: »Čakaj, ti hudič italijanski, jaz ti bom malo suknjo odrezal, ker imaš predolgo.« potegne nenadoma nož iz žepa in ga zasadi s tako silo v levo stegno, da ga privzdigne v zrak, nakar pade na tla in izkrvavi po preteku nekaj minut, ker mu je Mole prerezal žilo odvodnico. Mole je nato zbežal, a sta ga kmalu vjela Anton Strupek in Simončič, ga zvezala in izročila orožniku. Mole se zagovarja, da se je vse to zgodilo v šali in sicer na ta način: Pravi da mu je Lendaro dejal, da na Laškem vsakogar, ki na praznik dela, ustrelje ali pa zakoljejo, nakar je on vprašal Lendaro, kako se to zgodi in koliko col noža se mora zariniti v telo človeku, če ga zakoljejo. Pri tem pa je pokazal odprt nož Lendaru, ki se je po nerodnosti nabodel nani. Toda obtoženec zagovarja se ne vjema z izpovedbama prič, kakor tudi ne s prvotnimi izpovedbami Moleta in njegovim obnašanjem po uboju, med in po aretaciji, kjer je orožniku pripovedoval: »Jaz bom že dal hudičem, kar takole se jih mora!« Županstvo opisuje Moleta kot pijanca, prepirlivega in člo-

veka silovite, sirove narave. Mole je bil že predkaznovan enkrat zaradi težke telesne poškodbe, dvakrat zaradi lahke telesne poškodbe in raznih drugih prestopkov. Porotniki so potrdili enoglasno prvo vprašanje o uboju. Sodni dvor ga je obsodil na pet let težke ječe, poostrene s postom vsako četrletje in temnico in trdim ležiščem na dan 17. maja, nadalje mora plačati vdovi ubitega Lendaro 3000 kron in povrniti stroške kazenskega postopanja.

— **Iz seje deželnega zdravstvenega sveta.** V seji dne 11. maja t. l. se je razpravljalo: a) o prošnji nekega tukajšnjega zdravnika, da se mu dovoli ustanovitev in obrat zasebnega sanatorija, b) o načrtu za novo šolsko stavbo v Mostah in c) o vlozi za naknadno dovoljenje nadaljne uporabe nekega rodbinskega mavzoleja.

— **Koncert »Slovenske filharmonije«** bo ob ugodnem vremenu v nedeljo 2. junija na vrtu »Narodnega doma«. Dirigira g. kapelnik Teply. Spored: 1. Patzke: »Salut a Luxembourg«, korračica. 2. Auber: »Kronski biseri«, uvertura. 3. O. Strauss: valček iz operete »Valček čar. 4. Verdi: Introdukcija in Brindisi iz opere »Traviata«. 5. Gounod: Fantazija iz opere »Faust«. 6. a) Schubert: »Moment musical«; b) Dvořák: »Slovanski ples št. 8.« 7. Friml: »Indian Song«, prizor. 8. Fall: »Ločena žena«, potpuri. 9. Donizetti: Slike iz opere »Lucia«. 10. I. Strauss: »Južne cvetke«, valček. 11. *** »La regina«, neapolitanska pesem. 12. Flyn: »Pleši, dekle«, pesem. Začetek koncerta ob pol 8. zvečer. Vstopnina 40 vin.

— **Pomotoma se je zamenjal** na strankinem zboru v garderobi Narodnega doma dežnik, ki se sam zapre, z navadnim dežnikom, ki je še v Narodnem domu. Lastnik dežnika, ki se sam zapre, prosi, da se prinese njegov dežnik v Narodni dom.

— **Izgubljen in najdeno.** Zasebnica g. Ana Kassinova je izgubila črn svilnat dežnik. — Krojaški vajenec Ivan Bergant je izgubil nov rjavkast telovnik. — Neka gospodična je izgubila zlato žepno uro s srebrno verižico. — G. Avgust Francel je izgubil bankovec za 20 K. — Neža Zajčeva je izgubila modro, križasto ogrinjalo. — Mitniški paznik Ivan Vončina je našel 4 zapirake iz medenine za okna, katere dobi lastnik na mitnici na Dunajski cesti.

— **Izgubil je brivec** g. Kovačević 29. maja dop. v Kolodvorski ulici v Sp. Šiški lepo žepno uro. Pošteni najditelj se prosi, da jo vrne.

Kinematograf »Ideal«. Spored za soboto 1. nedeljo 2. in pondeljek 3. junija 1912: 1. Rimski vodnjaki. (Lepa popotna slika.) 2. Milijon dote. (Sijajna ameriška veseloigra.) 3. Arhitektonske lepote Portugalske. (Velezanimiv naraven posnetek v barvah.) 4. Za svojega gospodarja. (Drama, samo popoldan.) 5. Kača na prsih. (Učinkovita npravstvena drama v dveh dejanjih. Nemški umetniški film. Predstavlja se tri četrt ure. Samo zvečer.) 6. Moriceva mladostna ljubezen. (Velekomeden film, glavno vlogo igra priljubljeni Prince.) V torek 4. junija »Dijaški prigodek«, krasna veseloigra v dveh dejanjih.

Največje zmagovalje življenja je brez dvoma zdravje. Zdrav organizem, neoplašeni moči in veselje do življenja so dragoceni zakladi, ki jih vsekakor moramo varovati. Nobena stvar pa temu velikemu smotru ne služi bolje nego Nutrigen, to idealno sestavljeno živilo, ki poživilja kri, kosti, odpornost. Tudi zdravemu je Nutrigen potreba, bolnik pa naravnost greši, ako pojemajoče energije, pešajočega veselja do življenja ne poživi z Nutrigenom. Podjetje Nutrigen, Budapešta VII., Elisabethring 16, odd. 172 pošlje vsakomur na željo zastoj poizkušnjo in pouk o Nutrigenu.

Reformna gimnazija.

Piše dr. Karel Slanc.

Profesor Wester je sestavil nekaj zgodovine in statistike srednjih šol na Slovenskem, ki se je tiskala v slovenskih časnikih. V tem delu se je ozrl na spremembe, ki se dogajajo drugod v že zastarelem učnem zavodu gimnazij ter izrekel na koncu razprave svoje simpatije do reformne gimnazije, to je, do one srednje šole, ki ima v večji meri gojiti realne nauke in ki obenem pripravlja učence za prehod na višje šole, ki goji humanistične discipline. Vendar enkrat glas iz učitelstva naših srednjih šol o tem važnem vprašanju. Med drugimi narodi se je že zdavna izbojeval boj med zagovorniki nauk v starih jezikih, njih literaturah in med zastopniki realnih nauk. Sicer bo tudi zdaj še Westerjev glas glas iz puščave. Naš duhovnik je močan s pomočjo kmečkih glasov in katoliški škofje so sovladarji v državi; katoliški duhovniki rabi zase in za državno uradništvo gimnazijo s podukom v starih, v jezikih, literaturah starih Grkov, Rimljanov, katero je prevzel, in na Slovenskem delavstvo v raznih obrtih še ni toliko razvito, da bi samo uvidelo pretežno korist realk za svoje mladiče.

Pa razmišljamo vprašanje, kakšna uravnava srednjih šol na Slovenskem v zdajšnjem času več koristiti zamore, ali gimnazija po starem, zdaj veljavnem učnem načrtu, ali realka, oziroma reformna gimnazija. Pri tem delu nam lahko služi vodilo, ki nas najgotoveje vodi zamore gospodarstvo. Ker upliva na človeka najmočnejše, je potreba, da se sam ohrani, da ohrani svoj zarod — pleme in potre, da vpraša, ko se ozira v naravi okolo in pri svojem nehanju, zakaj se kaj dogaja, to je, kausalna potreba. »Hunger und Liebe erhalten das ew'ge Ge-triebe.« »Glad in spolna ljubezen ohranjujeta to večno vrvenje« — pa označuje druge dve. Kulturni zgodovinar Lippert imenuje te potrebe: Lebensfürsorge — nagon skrbi za življenje, ki obstaja iz navedenih potreb: sebe ohraniti, zdržati svoj zarod in kausalno potrebo, katere tri so trojica človeških nagonov. »Vse stvaritve družabno zvezanih ljudi: gospodarska družba, država, pravo, verstvo in cerkev, jezik, veda in umetnost so stvaritve iste moči, naveda in skrbi za življenje in videli bomo, da

hodom pri razmišljanju o uravnavi naših srednjih šol na trdnih tleh, ako dajemo realk, oziroma reformni gimnaziji prednost pred zdajšnjo gimnazijo. Gospodarstvo človeka ali njegovih družb je skupini tistih opravil človeka ali njegovih družb, po katerih se pridobivljata človek, družba stvari, ki utešijo življenjske potrebe. To pa je glavna podlaga ohranitve življenja. Varna sta v našem času promet, trgovina, ki spravlja človeku potrebne stvari v roke konsumenta, ali prestopi se da brez njih; brez priprave stvari, za prehranitev človeka potrebnega blaga pa ne. Ta priprava je podlaga vsega gospodarstva. Z njo se peča največ ljudi. Jesti, oblačiti se varovati se pred silami narave, je predvsem potrebno. Današnje gospodarstvo je označeno po tem, da vlada v njem delitev dela in da se delo v njem izvršuje po predpisi, je delo naravoslovnih, tehničnih ved; označeno je sli naravoslovnih, tehničnih ved; označeno je tudi po rabi velikih energij. In podlagi naravoslovnih ved je dospelo zdajšnje velikansko evropsko in ameriško gospodarstvo do višine, kakor jo menda človek še ni dosegel kdaj prej, daj so bile v Aziji in ob srednjem morju že velike kulture. In voditelj tega dela, uporabljanja velikih energij, ki sodelujejo v tem delu, je naravoslovec, tehnik. Vsa priprava blaga, katero potrebuje človek za svoje gnetno življenje, je delo naravoslovca, tehnika. Čim razvitejši je ta delavec, tem več, tem boljši so proizvodi njegovi, tem lažje in več jih proizvajata. Tem lažje in več se preživlja ljudi na svetu. Blagor vseh je odvisen od teh delavcev. In od gnetnega preskrbljenosti je odvisno tudi duševno razpoloženje, vsa omika in vse drugo življenje. — In vendar stojita jurist in duhovnik na prvih mestih v zdajšnji družbi, državi, oba učenca gimnazij sta s staro upravo: grščina, latinščina, verouk, nekaj zgodovine o vladarjih, vojnah; realni naučni predmeti pa so na njih bolj pastorki.

Učitelji narodnega gospodarstva razločujejo v zdajšnjem, na delitvi dela temelječem gospodarstvu štiri glavna gospodarska opravila: priprava potrebnih stvari, blaga, cirkulacija, t. j. promet blaga, distribucija, razdelitev blaga — posebno pa trgovina in konzumacija, poraba stvari, ali kratko je: proizvajanje in razdelitev blaga. Ako pregledamo razvoj gospodarstva od dobe, ko je bil človek le kmet in svoj rokodelce, do današnje delitve dela po raznih obratih in postavimo v vse to delo stroje, potem se nam predočeva velikansko delovanje; in v vsem je delavec in vodja tega delovanja človek, ki se je učil naravoslovja ali po izkušnji prišel do spoznavanja narave in njenih sil. Sredi velikega dela zdajšnjega človeštva stoji tehnik, ki udeležuje naravoslovne nauke in ki danes pravi, da tehničnim razvojem niso dane meje. Predober poznavelec zdajšnjega gospodarstva piše, da se s pomočjo naravoslovnih ved in zdajšnje tehnike podesetoreno številu ljudi lahko z vsem potrebnim preskrbuje, da je na leto mogoče pridelovati dosti saidejev večkrat in po zimi postaviti sveže grozdje na mizo — in obleči vse ljudi in da ne bi bilo treba človeku več kakor pol leta normalno delati, da si vse potrebno za življenje pridobi. In vse to delo stori in vodi tehnični delavec. Posebno pa pripravo za življenje potrebnih stvari. »Ta priprava je podlaga vsega narodnega gospodarstva in je korenina, steblo, razdelitev blaga, trgovina ž njim pa so veje. Ta priprava (Güterherstellung) je neposredna podlaga materialnega in s tem posredna podlaga duševnega blagostanja naroda. Ta priprava za življenje potrebnih stvari je pa v vsem tehnično, tehnično — gospodarske narave.« Pa vzemimo promet, trgovino; tudi v vseh oddelkih narodnega gospodarstva sta delavec in pravi vodja dela učenca realnih nauk, naj si dobijo nauk iz izkušnje, v šoli, ali v obojem. In že se glasi, kar Zola mladini na srce polaga: »Močan narod je narod, ki dela in edino delo da pogum in zaupanje. Delaven človek je vedno dober. Gotovo je lepo, si večnost prisajati, ali poštenemu človeku je zadosti, da je živel in da je svoj svoje delo.«

»Ne gre za to, da se v šolah vzgajajo učenjaki, ampak za to, da vzgaja šola navadnega človeka, da se vzgaja velika masa resnično omikanih, pametnih in koristnih državljanih, da se jim da ona omika duha, katera je potrebna za izpolnitev dolžnosti družabnega življenja in za dobro izvrševanje obrtnega dela.« (Lotze.) In že novejši prihajajo: »Vzgoja za delo, za dobro premišljeno delo je vzor nove šole. Ne gre pri tem za to, da se otrok navaja in izvežba za kako določeno delo, ali da se otrok kakakega obrta že v šoli uči, ampak za to, da se vzbuja v otroku veselje do dela, veselje nad pametnim delovanjem. — Po vzgoji k urejenemu skupnemu delovanju pridobiva otrok že v nežni mladosti mišljenje, da je vse delo vzajemno, da ima koristiti vsem, in to mišljenje je korenina vsega pravega verstva, to je, vse modrosti in čednosti. (Erazem Schwab, gimn. ravnatelj na Dunaju.)

(Konec prih.)

Štajersko.

Trbovlje. Vaja pevskega zbora bo v soboto dne 1. junija ob 7. zvečer v »Delavskem Domu«. Vse soderge pevce nujno vabimo, da se vaje polnoštevilno in točno ob določeni uri udeležijo.

Trst.

— **Opčina.** Južni železničarji prirede v nedeljo 2. junija v Fernetiču v gostilni gosp. Perhineka na Sežanski cesti pri Opčini ljudsko veselico s plesom. Čisti dobiček je namenjen milijonskemu skladu »Zarje«. Vabimo na obilen poset. Odbor.

— **Ni treba, da bi odgovoril.** »Edinost« se leži, ker ne ravna soder. Sedmak z njo tako, kakor bi bilo sicer gotovo ravnal s poštenim in resnim listom. »Edinost« se o sodruhu Sodruhu Sedmaku že leta laže. Še ko je bil soder. Somrak v gimnaziji, ga je »Edinost« ovadila, češ, da se udeležuje političnega življenja. Se-

daj ga obrekuje, žali in sramoti zato, ker bi mu rada odjedla kruh. Ali naj potem soder. Sedmak s takim falotskim, policijskim listom ravna drugače, kakor s kužkom? Ni mogoče. Sodrug Sedmak v gimnaziji, ga je »Edinost« ovadila, niki in dopisniki »Edinosti«. Da je Slovenec, se zaveda bolj kot marsikateri narodni odvetnik. Po svojih močeh dela v korist Križanov. Sodrug ga imajo radi in vedo, da kar piše »Edinost« o njem, je zlagano, iz prsta izvito, kakor je zlagano vse, kar piše »Edinost« o socialnih demokratih. Stokrat so razni naši sodrug dokazali, kako se je »Edinost« o njih zlagala in stokrat ni »Edinost« popravila storjene krivice. Ako bi hotela dokazovati »Edinost« vse laži, ki jih napiše o socialistih, bi morali imeti poseben list na razpolago samo za to. Mari se ne laže »Edinost« vsak dan o nas. Mari ne pripoveduje, da so rabili naši zidari nože in kamenje, proti narodnjakom na shodu v Kolonkovcu (pri Sv. M. M. sp.)? Mari nima »Edinost« najetih par oseb nalašč zato, da obrekujejo poštene ljudi. Mari je treba, da bi mi na vse to odgovorjal Cemu? Komu v korist? Odgovorja in dopove se kaj lahko človeku, ki ne ve, da je naredil krivico in ki jo želi poravnati. Toda neznačajnežem, kakoršni se zbirajo pri »Edinosti«, ki se vedoma lažejo in ki ne marajo poravnati storjenih krivic, takim se ne odgovorja. S takimi se ravna kakor s kužki. Morda bo gospodom dovolj. Ako si žele še odgovora sodruha Sedmaka jim z njim lahko posrežemo.

Ali sem „Zarji“ že pridobil novega naročnika?

Državni zbor.

Dunaj, 31. maja.

Danes se je končno dovršila generalna debata o službeni pragmatiki z govornimi generalnih govornikov, ter se je pričela specialna debata, za katero bo treba nekoliko sej. Doprila se je tudi neskončna debata o nujnih predlogih glede na reformo hišno najemniškega davka, in so se vsi predlogi odkazali davčnemu odseku.

Sejo odpravlja predsednik ob 11. dopoldne. Na dnevnem redu je generalna debata o

službeni pragmatiki.

Prvi govori generalni govornik »za« posl. Steslowicz. Potem govori »proti« posl. Heck: Pravi položaj državnega uslužbenca ne sme biti neugodnejši kakor položaj privatnega nastavljenca napram njegovemu delodajalcu. Fevdalna uredba uradništva je bila označena s tem, da je bilo uradništvo razdeljeno v malo in v veliko skupino, v uradnika pri centralnih uradih in pa v armado ostalih državnih uslužbenec, ki jih je bilo smatrati za proletarce, za čebele. Govornik kritizira osebne odločade, ki niso v nobenem zakonitem predpisu utemeljene, ampak pomenijo potrat javnih sredstev v prid protežiranim posameznikom. Vlada kaže slabo oko za bodočnost, če noče vpoštovati razvoja do popolne koalicijske svobode, ki se ne da nikakor preprečiti. Potreba po koaliciji je nepremagljiva in se bo udeležila kljub vsaki prepovedi in vsem disciplinarnim sredstvom. S tega stališča ne zadostuje za §§ 31 in 32 besedilo, katero je sprejel odsek; govornik priporoča predlog socialističnih poslancev, ki jasno izražajo načelo, da se ne more državni uradnik in uslužbenec na noben način ovirati v izvrševanju svojih državljskih pravic. Čudno je tudi, da se ne odpravi nerazumljiva anomalija, ki dela razliko med državnimi uradniki in tisočeriimi uradniki državnih železnic. Uradništvo smatra za kričevo krivico, da se ovekovčuje z ministerialnim statusom neenako napredovanje.

Po zaključni besedi poročevalca dr. Čecha se sklone, da se razdeli za

specialno debato

vsa snov v štiri skupine: 1. Uvodni zakon in splošne določbe. 2. Dolžnosti in pravice. 3. Izpremembe in razrešitev službenega razmerja ter kaznovanje pregreškov. 4. Služabništvo.

Po uvodnih besedah poročevalca dr. Čecha govori posl. Zenker, ki obžaluje, da je postala odsekova zahteva, da stopi službena pragmatika dne 1. julija v veljavo, že fizično nemogoča. Obtožiti je vlado, da je ona preprečila rešitev pragmatike. Dasi jedrčnim železničarjem v njihovi pragmatiki zajamčena popolna

koalicijska pravica,

je vendar železniško ministrstvo izdalo okrajnim glavarstvom ukaz, da naj nadzorujejo in kontrolirajo društveno in zborovalno življenje železničarjev in da naj poročajo o razpoloženju med železničarji. K § 11 priporoča sledečo izpremembo: »Uradniki, kateri ne pripadajo nobeni državno priznani cerkvi ali konfesiji, podajo namesto službene prisege slovesno obljubo.«

Posl. dr. Šmeral (češki socialist) predlaga za § 1 sledečodoločbo: »Politični, verski in narodni razlogi ne smejo nikakor vplivati pri nastavljanju uradnikov«. Govornik pravi, da bi morale vse stranke nastopiti zoper to, da odločujejo politični obziri, kdo naj se nastavi, kdo pa ne. Ne glede na moralno plat lahko škoduje pristransko postopanje vsaki stranki — danes eni, jutri drugi.

Posl. Waber priporoča sledeči manjšinski predlog: »Kvalifikacijo opravlja načelnik in po stopnji najstarejši uradni oblasti. Uradnik ima pravico rekurza na kvalifikacijsko komisijo.« Nadalje predlaga resolucijo o personalni komisiji in pravi, da je vlada predložila napačne proračune o stroških službene pragmatike. Razprava se prekine.

Nadaljuje se debata o nujnih predlogih glede na reformo hišnonajemniškega davka. Vsi predlagatelji razum Langenhana se odpovedujejo besedi. Predlogom se priznava nujnost in odkažejo davčnemu odseku.

Breiter vprašuje predsednika, če mu je znano, da ima biti baže Abrahamowicz imeno-

van za deželnega maršala na Gališkem, češ da bi se to smatralo za kazen božjo. Prihodnj seja v ponedeljek ob 3. popoldne.

1,000.000 vinarjev

:: za tiskovni sklad „Zarje“ ::

21. izkaz:

Na pekovskem shodu: Milost 40 vin., Škrbic 100 vin., po Zonti 230 vin., A. Lovrenzon 100 vin., R. Travison 100 vin., Fr. Škobl 100 vin., K. Toplak 10 vin., A. Perc 26 vin., I. Meziniec 6 vin., A. Stojkovič 10 vin., V. Stojkovič 26 v., I. Urbanovič 11 vin., I. Mugerle 20 vin., I. Makuc 18 vin., N. Pavlič 6 vin., I. Veingerl 6 vin., I. Bratina 6 vin., M. Škajec 6 vin., vesela družba na Viču pri Novaku po soder. Miša 248 vin., in še 20 vin., A. Ropret 20 vin., neimenovan 23 vin., I. Tome 10 vin., I. Celarc 20 vin., I. Klobčar 20 v., I. Cunder 40 vin., gostilničar pri Anžoku v gostilni in kavarni 142 vin., Poldke 10 vin., v gosilni „pri Mescu“ po Petercu in Makovcu 372 vin., pri Črnojoju 48 vin., Črnojojo 40 vin., A. Štibelj, Reka, ker je predrago pivo pil 50 vin., vesela družba v „Internacional“, Trst, po sodruhu Hočevanju 170 vin., Meziniec, ker je „Jutro“ umrlo 10 vin., Jožic za „Edinost“ 10 vin., Tence za „Piccoli“ 10 vin., ker je bil Vrabec lačen in ga Hočevan ni hotel večerje prinesiti 150 v., Tivoli 22 vin., ga. N. N. „Prešernov hram“ 20 vin.

Skupaj 86571 + 2276 = 88847 vinarjev.

Prispevke za milijonski sklad sprejema, vlaga v „Delavsko hranilnico“ in izkazuje v „Zarji“ sodrug Viktor Zore, tajnik strokovnih društev, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6, II. nadstropje.

Vestnik organizacij.

Krakovo-Trnovo. Danes dne 1. junija zvečer diskusijski sestanek članov „Vzajemnosti“ v gost. „pri Krakovčanu“. Vabi se na obilen poset.

Škofja Loka. V nedeljo 2. junija dopoldne je v društvenem lokalu mesečni sestanek članov „Vzajemnosti“, na katerem predava govornik iz Ljubljane.

Postojna. V nedeljo 2. junija popoldne shod, na katerem poroča govornik iz Ljubljane.

„Družinski kolektor“ s slikami za leto 1913 izda „Vzajemnost“ za Kranjsko, čigar prebitek je namenjen „Zarji“, ki je največji pripomoček, da se naša izobraževalna organizacija tako razširi. Kolektor bo trdo vezan in krasno opremljen, da bo lahko v ponos vsake knjižnice. Kolektor sprejema tudi oglase in se zadruge po Slovenskem ujudno vabijo, da v njem inserirajo. Vsa poljsnala daje zveza. Sodrug, ki bi imeli glede na uredniško vsebino kolektorja kako željo, so napošeni, da jo čim prej sporočijo.

ZADNJE VESTI.

SPRAVNA POGAJANJA.

Dunaj, 31. maja. V zbornico je prišel češki deželni predsednik Thun in je pri čeških poslancih posredoval zaradi češko-nemških spravni pogajanj. Pričela so se tudi poljsko rusinska pravna pogajanja.

ZASTRUPLJENJE VSLED ZDRAVIL.

Praga, 31. maja. V torek sta prišli k praškemu specialistu dr. Franklu gospa Flusserjeva in gospa Eisnerjeva, soprogi posestnikov hotela „Pri zlatem angelu“, da ju preišče, ker čutita bolečine v želodcu in čreveh. Zdravnik ju je moral preiskati zato z Rontgenovimi žarki in jima naročil naj prideta prihodnji dan. V sredo, kmalu po preiskavi, sta občutili gospe silne slabosti. Poklicana zdravnik sta konstatirala zastrupljenje. Gospa Flusserjeva je umrla v četrtek popoldne. Stanje gospe Eisnerjeve je pa tudi zelo opasno. Takojšnja preiskava je dognala, da je zdravnik uporabil namesto popolnoma neškodljivega barijumskega sulfata, barijuma karbonat, ki se v človeškem organizmu stopi. Lekarnar je izpovedal, da je pripravil zdravilo natančno po zdravnikovem receptu in da je dobil neškodljivi barijuma sulfat iz neke dunajske medikamentne veletrgovine. Preiskava na Dunaju bo dognala, če so v dunajski trgovini napravili usodopolno zamenjavo. Zdravnik dr. Frankl je izpovedal, da je dal zdravilo takšno, kakršno je dobil iz lekarne, v dobri veri, da je sestavljeno natančno po receptu.

OGRSKI REBUSI.

Državni zbor.

Budimpešta, 31. maja. Današnja seja zbornice je bila kratka. Govorili so opozicionalci Sumegy, Horvath in Bikardi, vsi trije proti brambni reformi. Sumegy je fantaziral, kakšne nevarnosti, da žugajo madjarstvu in je v somnambuloznih halucinacijah gledal »jugoslovanski parlament«, ki se snide prihodnji mesec v Sarajevu »za pospeševanje trializma«. Prihodnja seja je jutri.

Sporazum opozicije.

Budimpešta, 1. junija. Na konferenci, ki so jo imeli vodje opozicionalnih strank, se je dosegel popoln sporazum. Vsebinsko dogovora naznani Košut na današnji seji državnega zbora.

Proti brambni reformi.

Budimpešta, 1. junija. Na včerajšnji konferenci je opozicija opustila zahtevo, da se črta § 43. brambne reforme, ampak nastopi proti brambni reformi sploh in bo predlagala štirileten provizorij.

Gor pa dol, pa spet nazaj.

Budimpešta, 1. junija. Včerajšnje upanje, da pride do sprave med vladno stranko in opozicijo, je zopet izginilo. Zahteve opozicije so baje za vladno stranko nesprejemljive. Če jih pa vladna stranka odkloni, hoče opozicija prihodnji teden obnoviti boj. Košutovci prično takoj s tehnično obstrukcijo. Tudi o volilni reformi so nasprotja med vladno stranko in opozicijo baje nepremostljiva.

SLAVNI BUDIMPEŠTANSKI TRAMVAJ.

Budimpešta, 31. maja. Voz cestne električne železnice je padel 6 m globoko, 12 oseb je bilo ranjenih, od teh ima 5 oseb zelo težke poškodbe.

ZRAKOPLOVBA.

Polet Zeppelina.

Frankobrod ob Meni, 1. junija. Sinoči med 10. in 11. je nastopil grof Zeppelin svoje zračne potovanje iz Friedrichshafena v Hamburg. Pot gre preko Würzburga in Fulde v Hamburg. Samo če bi presenetil Zeppelinov zrakoplov vihar ali druga neprimlik, gre pot preko Frankobroda ob Meni, kjer se zrakoplov vkrcava v zrakoplovni postaji.

ZANEŠEN ZRAKOPLOV.

Draždan, 31. maja. Profesor Pöschl iz Meißna in še dva druga gospoda so napravili vzlet z zrakoplovom zi Draždan. Zrakoplov je zaneslo na Rusko. Na ruski meji so streljali ruski mejni vojaki nanj. Pöschla in njegova spremljevalca so v Lublinu aretirali.

BELGIJSKE VOLITVE.

Bruselj, 1. junija. Vlada je razposlala pokrajinskim poveljnikom in orožniškim postajam cirkonico, da naj bo v nedeljo in prihodnje dni pripravljena vsa oborožena sila, ker so v slučaju ponovne klerikalne zmage izgredi neizogibni.

STAVKE.

Pariz, 31. maja. Luški delavci v Dunkirchnu so pričeli stavko, ker jih hočejo nastaviti podjetniki s fiksno plačo 150 frankov. Zveza mornarjev je stavkujočim obljubila pomoč in če bo potreba uprizore generalno stavko.

ATENTAT NA ITALIJANSKEGA KRALJA.

Rim, 1. junija. »Tribuna« poroča, da so izsledili glavnega zarotnika pri atentatu na italijanskega kralja v osebi nekega Ramaldija, ki je ušel v Švico. Na podlagi zaplenjene korespondence so odredili aretacijo Ramaldija.

ANGLEŽI IN SREDOZEMSKO MORJE.

London, 31. maja. Na Malti se sestanejo Kitchener, Asquith in Churchill, ki bodo sestavili nov načrt za vojaške operacije v Egiptu in Sredozemskem morju. V Egiptu bodo pomnožili vojaštvo s četami iz Južne Afrike in Malte. Vsled italijanske akcije mora odšel postati Egipt izhodišče za vse angleške operacije v Afriki in vrhovno poveljstvo za angleško oblast v Sredozemskem morju se mora prenesti iz Malte v Egipt. Oficielna poročila seveda trdijo, da je šel Asquith le zaradi svojega zdravja na Malto.

NEMIRI V ALBANII.

Grozodejstvo četašev.

Solun, 1. junija. V janinskem okraju je udrla penoči v Dragovo 15 četašev; umorili so štiri kmete, tri so odvedli v gore.

KREČANSKI POSLANSKI V ATENAH.

Atene, 31. maja. V Atene je došlo 45 krečanskih poslancev. Včeraj so dobili natančna navodila za svoje postopanje v grški zbornici od revolucionarnega komiteja. Ako bi jim grška vlada s silo zabranila vstop v zbornico, naj se ne upirajo, čeprav bi tekla kri. — Ministrski predsednik Veniselos je sklical ministrski svet, ki se je posvetoval o odredbah pri otvoritvi zbornice v soboto.

Justični minister demisionira.

Atene, 1. junija. Prednočjo noč je bil ministrski svet; justični minister Dimitriakopulos je predlagal, da se sprejme krečanski poslanci na otvoritveni seji zbornice, nakar se prebere odlok, ki odgaja zbornico do oktobra. Svet je predlog kot protipostaven odklonil, in nato podal Dimitriakopulos demisijo, ki je bila sprejeta.

Poslanci v zbornici.

Atene, 1. junija. Na včerajšnjem posvetovanju so krečanski poslanci soglasno sklenili, da pridejo danes ob otvoritvi v zbornici.

Vojaške priprave.

Atene, 1. junija. Garnizijo v Atenah so ojačili. Policija je ukrenila obsežne priprave.

ITALIJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Dementi.

Rim, 1. junija. Agenzia Stefani poroča: Iz turškega vira izvirajoče poročilo o italijanskem porazu pri Buhemezu je popolnoma neresnično, nasprotno je res, da so italijanske čete razkropile Turke in Arabce na vse strani in jim prizadejale velike izgube. Na italijanski strani je padel en vojak, 26 je bilo ranjenih.

BOJI V MAROKU.

Sveta vojska.

Pariz, 1. junija. Iz Tera poročajo: Voditelji upornikov so razposlali vsem še mirnim rodovom oklic, ki jih poziva na sveto vojsko in jim preti s plenjenjem, če ne ugođe pozivu. Vse-povsod oznanjajo sveto vojsko.

HOMATIJE V PERZIJI.

Boj med turškimi in perzijskimi četami.

London, 1. junija. Reuterjev urad poroča o resnem spopadu med turškimi in perzijskimi četami v urmojškem okraju. Padlo je deset oseb, več je bilo vjetih.

STAVKA NATAKARJEV.

Za organizacijo.

Novi Jork, 1. junija. Predsinočnjem je opustilo 1000 natakarkjev velikih hotelov in restavrantov delo, ko je bilo ravno mnogo gostov. Število stavkujočih je 1500. Za stavkokaze rabijo črnce. Glavna zahteva natakarkjev je, da se smejo najemati samo organizirani natakarkji.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in salaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

CIRKUS SCHMIDT Lattermanov drevored

Danes velika predstava.

== Jutri v nedeljo dve predstavi. ==

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

S par vinarji priredit

okusno, zdravo večerjo

se Vam posreči takoj, z malim trudom v najkrajšem času, če olupite krompir, ga zrežete in v slani vodi skuhate ter k približno 2 kg dodate 1 košček stopljenega Vertejevega guljaževga dodatka. Kaj boljšega kot ta Vertejev krompir-jev guljaž si sploh ne morete napraviti! Na sličen način si napravite lahko iz zelja, fižola, riža, žličnikov, tarhonya, makaronov, polente, sploh iz vseh prikuh in sličnih jedil z Vertejevim guljaževim dodatkom hitro in ceno najokusnejša jedila. Če se da 1 kg mesa in en košček Vertejevega guljaževga dodatka, se s tem pridobi v najkrajšem času izborni, okusen guljaž. Napravi se pa z Vertejevim guljaževim dodatkom tudi piščanec v papriki, guljaž z zeljem itd., in videti bi Vam bilo treba, kako veselo in zadovoljne obraze naredijo ljudje, če se pred nje postavi jed, ki je pripravljena z Vertejevim guljaževim dodatkom, vidi se jim kako se jim slina cede po dobri, okusni jedi. Dobili smo že sto in stotisoče priznanih pism od naših odjemalcev in jih tudi imamo na razpolago. 1 košček, ki zadostuje za približno 1 kg mesa, 2 kg krompirja, zelja, fižola itd. stane samo 20 vinarjev. Zajemčeno najčistejše živalske masti in drugi dodatki. Od c. kr. preiskovališča oblastveno preiskano. Dobiva se v vseh boljših trgovinah. Pravo edino z »Vertes«. Edini izdelovatelj: Tvorica jedil Vertes & Co., Lugus št. 492. Južna Ogrska.

Najnovejše! Najnovejše!

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4.—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi „Zarje“ v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

Narocajte se na Zarjo!

Gramofoni - automati !!

□ □ □ tovarniška zaloga □ □ □

Za vsak gramofon pismeno jamstvo.

Gramofon-Ateljer

A. Rasberger

Ljubljana, Sodna ulica 5.

Pazite natančno na naslov. Jaz ne prodajam ur in silvalnih strojev. Imam specijelno samo gramofone, godbene automate in druge mehanske godbene stroje. Lastna delavnica za popravila.

Pišite po cenik. — Predno kje kupite, oglejte si moje zalogo.

Vse potrebščine in vsakovrstno kolesje v zalogi.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K; boljšega 2-40 K; prima polbelega 2-80K, belega 4 K; belega puha-stega 5-10 K; vefefinega snežnobelega, puljenega, 6-40 K, 8 K; puha sivega 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prsni lupuh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim sivim, prav stano-vitim puhaštim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K, zglavnice 3 K, 3-50 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 13 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50 K 5-20 K, 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12-80 K, 14-80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. — Natančni cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešenice šte. 753, Češko.

Kaj je Nutrigen?

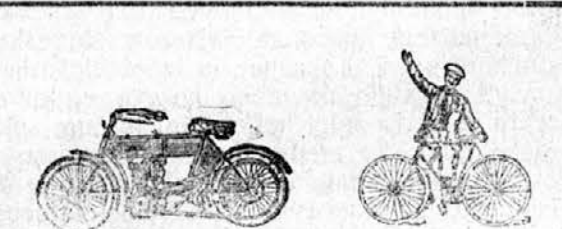
Iz izbranih redilnih snovi sestavljeno hranivo, ki se z bok svojega velikega slovesa imenuje kralja hranil.

Zahtevajte zastoj poskušajo Nutrigena! Radevolje pošilja z vporabnim navodilom vred

Nutrigen podjetje

Budapest VII., Erzsebet körút 16, odd. 172.

Posljite naročnino, če je še niste!

Ana Gorec

Ljubljana, Rimska cesta II.

Podružnica:

Marije Terezije cesta 14

(Pri Novem svetu).

Trgovina s kolesi in deli.

Najboljše pnevmatike.

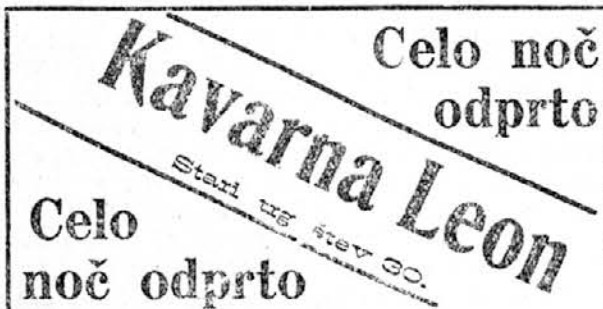
Izposojevanje koles.

Brez konkurence!

Krasne novosti spomladanskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Izjava. Izjavljam, da so govorice glede zdravstvenega stanja g. Mohoriča Fran s pretiravanjem povzročene in zato neresnične. Pelhan.

Kupujte „Zarjo“.

Št. 16.965.

Razglas.

Mestni magistrat ljubljanski naznanja, da se bodo počenši s 13. junijem 1912 vsak četrtek popoldne ob 3. uri brezplačno stavile koze v veliki dvorani Mestnega doma. Vabijo se vsi stariši, kojih otroci še niso cepljeni, da prinese te k cepljenju in k pregledu ceplencev, ki se vrši teden kasneje na istem kraju in ob istem času. Pri pregledu izročijo se tudi izpričevala o cepljenju ter bodi posebno še poudarjeno, da se v smislu ministerjalne naredbe zahteva pri sprejemu otrok v ljudsko šolo izpričevalo o vspešno cepljenih kozah.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 20. maja 1912.

Župan:

dr. Ivan Tavčar l. r.

MOJA ŽENA

in vsaka pametna in varčna gospodinja rabi namesto dragega kravjega sirovega, kuhanega ali namiznega masla boljše, zdraveje, redilneje in izdatneje in skoro polovico ceneje

margarino „Unikum“

Dobiva se povsod ali pa naroča naravnost.

Združene tvornice za margarino in sirovo maslo

Dunaj, XIV. Diefenbachgasse 59.

C. kr. priv.

občna zavarovalnica.

Assicurazioni Generali v Trstu

Ustanovljena leta 1831. — Jamstveni zakladi znašajo nad 392 milijonov kron.

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka za življenje.

Vložilo se je ponudb za zavarovano vsoto Izgotovljenih polic je bilo za zavarovano vsoto Naznanjene škode znašajo

mesece aprila 1912	od januarja 1912
1969	7065
K 17,115.089-26	K 56,449.515-83
1786	6112
K 14,985.902-82	K 50,206.426-07
K 891.481-40	K 2,689.485-19

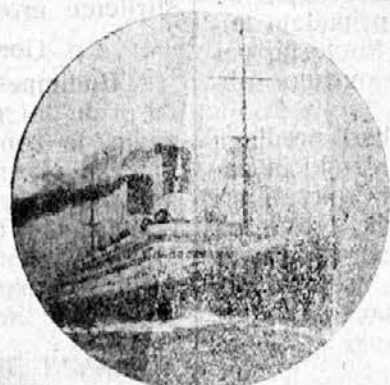
Sladni čaj tovarniška znamka Sladin

Kri! dosežejo, dobe tisti, ki namesto kave, čaja, kakava, sladne kave, puro, somatoze, sanatozen, redilnih soli, mesnih izvlečkov, zabele za juho, moke za otroke i. t. d. Moč! — pijo „SLADIN“, to je dr. pl. Trnkóczyja sladni čaj. Prihrani se pri mleku in sladkorju. Prekosi vse redilne pomočke. Prihrani 50 odstotkov pri denarju Zdravje! v gospodinjstvu. To resno vest izpričujejo poverjena zahvalna pisma. Zavrtki po četrt kilograma stanejo 50 vinarjev, zahteva naj se tudi pri 50% prihranka! trgovcu. Sladni čaj se ne sme zamenjati z manj vredno sladno kavo. — Glavne zaloge: v Ljubljani lekarna Trnkóczy; na Dunaju v lekarnah Trnkóczy; VIII., Josefstadterstrasse 25; III., Radeckypplatz 4; V., Schönbrunnerstrasse 109; v Gradcu: Sackstrasse 3.

Potniki v severno in južno AMERIKO se vozijo sedaj le po domači avstrijski poti!

Avstro-Amerikana

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom svež kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsaki Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana

Kolodvorska ulica šte. 26.

Prvi slovenski pogrebni zavod v Ljubljani, Prešernova ul. šte. 44.

Prireja pogrebe v Ljubljani in na deželi od najpreprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih kakor tudi s kristalom zaprtih vozovih. Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliča, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene krste, črevlje, vence, umetne cvetlice, kovine, porcelana in perl. Najnižje cene. — Posebno se tudi priporoča onim sorodnikom na deželi, ki imajo svoje v dež. bolnici.

Te pogrebe oskrbuje po izredno nizkih cenah.

Za slučaj potrebe se vljudno priporoča

JOSIP TURK.

